

COP29 Genel Değerlendirme ve Türkiye İçin Beklentiler

15 Kas 2024

COP29 İklim Zirvesi, 11 Kasım 2024 tarihinde Azerbaycan'ın Bakü şehrinde başladı ve 22 Kasım'a kadar devam edecek. "İklim Finansmanı COP'u" olarak adlandırılan bu zirvede, iklim finansmanı, uyum politikaları, emisyon azaltımı ve karbon piyasalarının geliştirilmesi gibi konularda yeni taahhütler ve uygulamalar için kritik müzakereler yürütülecek. İklim finansmanının adil dağıtımı, gelişmekte olan ülkelerin temiz enerjiye geçişini desteklemek ve iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlamalarına yardımcı olmak için kritik bir öncelik olarak öne çıkıyor. Bu çerçevede, ülkelerin iklim eylemlerini finanse etmek için kaynakların etkin kullanımına yönelik mekanizmaların geliştirilmesi bekleniyor.

COP29'un Öncelikli Konuları

- İklim Finansmanı:** COP29'un *finansman COP'u* olarak anılması, iklim değişikliğine karşı küresel mücadelede finansmanın kritik rolüne işaret ediyor. Toplantının ana gündem başlıklarından biri, Yeni Kolektif Nicel Hedef (NCQG) adıyla bilinen yeni bir iklim finansmanı hedefinin belirlenmesidir. Gelişmiş ülkeler yıllık 100 milyar dolarlık destek sözü vermiş olsalar da bu destek iklim hedeflerine ulaşmak için gerekli olan yıllık 2,4 trilyon dolar seviyesinden oldukça uzakta. Bu nedenle, finansal hedeflerin ölçeği, harekete geçiş takvimi ve ülkeler arasında adil yük paylaşımı gibi konular bu başlıkta derinlemesine ele alınacaktır. Ayrıca gelişmiş ekonomilere sahip ülkeler tarafından özel sektörün bu fonlara daha fazla dahil edilmesi ve sürdürülebilir projelere yönelik yatırımların teşvik edilmesi talep ediliyor.
- Uyum ve Dayanıklılık:** İklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için su kaynakları yönetimi, tarım, altyapı geliştirme gibi alanlarda uyum stratejilerinin desteklenmesi ve uygulamaya geçirilmesi ön plandadır. COP29'da bu stratejilere yönelik uzun vadeli planlar üzerinde durulması, özellikle iklim krizinden daha fazla etkilenen bölgelerin direnç kazanmasına yardımcı olacak çözümler geliştirilmesi bekleniyor.
- Kayıp ve Hasar Fonu:** COP28'de mutabakata varılan Kayıp ve Hasar Fonu, COP29'da da gündemde kalacak. Bu fonun, düşük ve orta gelirli ülkelerin iklim değişikliğinin geri döndürülemez etkilerine karşı korunmasına yönelik önemli bir destek mekanizması haline gelmesi amaçlanıyor. Ancak, mevcut 700 milyon dolarlık taahhüt, ihtiyaç duyulan destek miktarının oldukça altındadır. Bu nedenle, fonun operasyonel yapısının geliştirilmesi ve finansman kaynaklarının artırılması COP29'un temel hedefleri arasındadır. Yenilikçi finansman yöntemlerinin değerlendirilmesi de bu süreçte öncelikli konular arasında yer alacaktır.
- Emisyon Azaltımı ve Ulusal Katkı Beyanları (NDCs):** Küresel sıcaklık artışını sanayi öncesi seviyelere göre 1,5°C ile sınırlamayı amaçlayan 1.5°C hedefi doğrultusunda ülkelerin emisyon azaltım taahhütlerinin güçlendirilmesi, COP29'un ana gündemlerinden biridir. 2025'e kadar güncellenmesi gereken Ulusal Katkı Beyanları, ülkelerin iklim taahhütlerini daha güçlü ve sürdürülebilir hale getirmeyi amaçlıyor. 2023 Küresel Durum Değerlendirmesi (GST), mevcut NDC'lerin, 1.5°C hedefini

yakalamak için yetersiz olduğunu göstererek, COP29'da bu beyanların güçlendirilmesi gerekliliğini vurguluyor. Zirvede, karbon salınımını azaltmaya yönelik yenilikçi teknolojilere, düşük karbonlu enerji kaynaklarına yatırım yapılması ve karbon piyasalarının etkin şekilde kullanılması konuları ele alınacak. Bu hedefler doğrultusunda daha somut adımlar atılması, küresel ısınma sınırını koruma çabalarını destekleyecektir.

- **Karbon Piyasaları ve İş Birliği Mekanizmaları:** COP29'da Paris Anlaşması'nın 6. maddesi çerçevesinde karbon piyasalarının işleyişi ve bu piyasaların etkinleştirilmesine yönelik adımlar masaya yatırılacaktır. Karbon piyasaları, karbon kredilerinin ülkeler arasında ticaretini kolaylaştırarak, ülkelerin iklim taahhütlerini esnek bir şekilde yerine getirmelerine olanak tanıyan kritik bir mekanizma olarak değerlendirilmektedir. Ancak, bu sistemler şeffaflık eksiklikleri ve "yeşil yıkama" endişeleri nedeniyle henüz tam anlamıyla etkili bir şekilde çalışmamaktadır. Zirvede, karbon piyasalarının güvenilirliğini artırmak için şeffaflık kriterlerinin güçlendirilmesi ve bu mekanizmaların iklim değişikliğiyle mücadelede daha güçlü bir araç olarak kullanılmasına yönelik çözümler geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu çabalar, karbon ticaretinin küresel emisyon azaltım çabalarına somut katkı sağlamasını destekleyecektir.

Türkiye İçin Beklentiler ve Olası Sonuçlar

Türkiye'nin 2053 yılına kadar net sıfır karbon hedefini gerçekleştirmeyi amaçlayan Uzun Vadeli İklim Stratejisi, özellikle yenilenebilir enerji kullanımını artırmayı hedeflemektedir. Bu strateji, ülkenin kalkınma hedeflerine zarar vermeden, özellikle fosil yakıt kullanımının kademeli olarak azaltılması taahhüdünü de içermektedir. Hızla artan enerji talebiyle birlikte, yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji üretimindeki payının artırılması stratejinin en kritik unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır.

Türkiye'nin COP29'da sunduğu bu strateji, aynı zamanda ülkenin "Kayıp ve Zarar Fonu" gibi finansman mekanizmalarına erişim talebini de içeriyor. Bu talep, özellikle Akdeniz iklimine sahip bir ülke olarak karşılaştığı riskler göz önünde bulundurulduğunda Türkiye'nin iklim değişikliğine karşı kırılganlığını vurguluyor. Türkiye bu kapsamda 2026 yılında COP31'e ev sahipliği yapma isteğini ileterek Türkiye'nin bu süreçte daha aktif bir rol almak istediğini belirtti.

Bu kapsamda İklim Değişikliği Başkanlığı tarafından yayımlanan strateji dokümanında Türkiye'nin iklim stratejisinde öne çıkan notlar şu şekilde:

- **Net Sıfır Hedefi:** Türkiye, 2038'de emisyonlarını azaltmaya başlayıp, 2053'te net sıfır karbon hedefini yakalamayı amaçlıyor. Bu hedef, ülkenin uzun vadeli sürdürülebilir kalkınma stratejileriyle uyumlu bir şekilde şekillendiriliyor.
- **Enerji Dönüşümü:** 2053'e dek birincil enerji arzının %50'si yenilenebilir enerjiden, %30 nükleer enerjiden olmak üzere, %80'inin temiz kaynaklardan karşılanması hedefleniyor. Yenilenebilir enerji kaynakları, Türkiye'nin enerji dönüşümünde merkezi bir konumda bulunuyor.
- **Yeşil Sanayi:** Karbon yoğun sanayi sektörlerinde belirlenen hedefler doğrultusunda alüminyum sektöründe yüzde 75, çelik sektöründe yüzde 99, çimento sektöründe yüzde 93 oranında emisyon azaltımı hedeflenmektedir. Bu sektörlerdeki dönüşüm, Türkiye'nin sanayi üretimini çevre dostu hale getirmeyi amaçlıyor.
- **Yeşil Finans ve Karbon Fiyatlandırma:** Her yıl milli gelirden belirlenen kısmın yeşil yatırımlara ayrılması planlanıyor. Bu adım, Türkiye'nin yeşil finansman alanında uluslararası iş birliklerini güçlendirmeyi ve düşük karbonlu büyümeyi desteklemeyi hedefliyor.

- **Akıllı Ulaşım ve Elektrifikasyon:** Elektrikli araç altyapısı ve çevreci ulaşım sistemlerine yatırım yapılarak Türkiye'nin ulaşım sektöründeki karbon ayak izini önemli ölçüde azaltılması hedefleniyor.
- **Yeşil Binalar:** 2053 yılına kadar Türkiye'deki tüm bina stokunun enerji verimliliği yüksek olacak şekilde dönüşmesi planlanıyor. Bu sayede hem enerji tasarrufu hem de daha sürdürülebilir yaşam alanları yaratılması hedefleniyor.
- **Sürdürülebilir Tarım:** Su verimli tarım uygulamaları ve modern sulama sistemleri ile tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması amaçlanıyor.

Bu kapsamlı strateji, Türkiye'nin iklim değişikliğiyle mücadelesinde ulusal kalkınma hedefleriyle uyumlu, bütüncül bir yaklaşımı temsil etmektedir.

Related Attorneys

- [A. BAŞAK ACAR, LL.M.](#)
- [BURCU GÜRAY](#)
- [ELİF ÇELEBİ](#)